

GK-054003

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) Examination

April / May - 2019

MA00C403 : Economics

(Labour Economics)

(Core Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૨) દરેક પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

૧ શ્રમ અર્થશાસ્ત્રનો અર્થ, વ્યાખ્યા અને વિષયવસ્તુની ચર્ચા કરો.

અથવા

- (અ) આર્થિક સુધારાની શ્રમિક પરની અસરો તપાસો.
(બ) ભારતની શ્રમિક નીતિ વિશે ચર્ચા કરો.

૨ શ્રમ બજાર એટલે શું ? ભારત જેવા વિકસતા દેશોમાં શ્રમબજારની લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચો.

અથવા

- (અ) દ્વિતીય રાષ્ટ્રીય શ્રમ આયોગની ભલામણો ટૂંકમાં ચર્ચો.
(બ) શ્રમની ગેરહાજરીના કારણો સમજાવો.

૩ ભારતની વેતનનીતિની ટીકાત્મક સમીક્ષા કરો.

અથવા

- (અ) ન્યૂનતમ વેતન, યોગ્ય વેતન અને જીવનધોરણ વેતનનો ખ્યાલ સમજાવો.
(બ) ભારતમાં વેતન તફાવતોનો માટેના જવાબદાર કારણો ચર્ચો.

૪ સંચાલનમાં શ્રમિકોની ભાગીદારીના મોડેલ સવિસ્તર સમજાવો.

અથવા

સામૂહિક સોદાગીરીનો અર્થ, સ્વરૂપ તથા અસરોની ચર્ચા કરો.

૫ (અ) (M.C.Q.) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો :

(૧) શ્રમ બજારમાં _____ નો વિચાર કરવામાં આવે છે.

- (અ) આર્થિક વિકાસ (બ) અસમાનતા નિવારણ
(ક) ઉત્પાદકતા (ડ) આગળના બધા

(૨) _____ શ્રમની લાક્ષણિકતા નથી.

- (અ) સંગ્રહ થઈ શકે (બ) ઓછી ગતિશીલતા
(ક) કાર્યક્ષમતામાં તફાવત (ડ) આગળનાં બધા

(૩) _____ વેતનમાં તફાવત માટે જવાબદાર છે.

- (અ) કાર્યક્ષમતામાં તફાવત
(બ) સામાજિક મોભાની દ્રષ્ટિએ વ્યવસાયમાં તફાવત
(ક) ભાવિ વિકાસની તકો
(ડ) આગળના બધા

(૪) ભારતમાં _____ માં લઘુત્તમ વેતન ધારો પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

- (અ) ૧૯૪૮ (બ) ૧૯૫૬
(ક) ૧૯૭૫ (ડ) ૧૯૮૫

(૫) ભારતમાં _____ માં બોનસ ચૂકવણી ધારો પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

- (અ) ૧૯૮૦ (બ) ૧૯૫૬
(ક) ૧૯૬૫ (ડ) ૧૯૭૦

(૬) _____ વેતન નીતિના હેતુ છે.

- (અ) સાધનોની ઈષ્ટ ફાળવણી (બ) આર્થિક સ્થિરતા
(ક) આવકની ન્યાયી વહેંચણી (ડ) આગળના બધા

(૭) આંતરરાષ્ટ્રીય મજૂર સંગઠનની સ્થાપના _____ માં થઈ.

- (અ) ૧૮૮૦ (બ) ૧૯૦૦
(ક) ૧૯૧૮ (ડ) ૧૯૪૫

(બ) નીચેના વિધાનો ખરા છે કે ખોટા તે જણાવો :

(૧) શ્રમની માંગ પ્રત્યક્ષ નથી પરંતુ પરોક્ષ છે.

(૨) ભારતમાં પ્રથમ પંચવર્ષીય યોજનાથી રેશનલાઈઝેશન પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.

(૩) શ્રમનું અર્થશાસ્ત્ર આદર્શલક્ષી અને વાસ્તવદર્શી વિજ્ઞાન છે.

(૪) વાજબી વેતનદર જુદા જુદા વ્યવસાયોના વેતનદરનું માળખું છે.

(૫) મૂડીવાદી વિચારોના મતે આર્થિક વિકાસ સાથે શ્રમનો સાપેક્ષ હિસ્સો રાષ્ટ્રીય આવકમાં ઘટે છે.

(૬) સંચાલનમાં કામદારોની ભાગીદારીનો મુખ્ય હેતુ સામાજિક મોભાનો છે.

(૭) શ્રમ બજારનાં મુખ્ય ત્રણ અંગો છે : કામદારો, પેઢી અને સરકાર.

ENGLISH VERSION

- Instructions :**
- (i) All questions are mandatory to attempt.
 - (ii) All questions carry equal marks.

- 1** Discuss the meaning, definition and subject-matter of labour economics.

OR

- (a) Discuss the impact of economic reforms on labours.
- (b) Describe in short the Indian labour policy.

- 2** What do you mean by labour market ? Explain the characteristics of a labour market in a developing country like India.

OR

- (a) Discuss in brief the recommendations of the Second National Commission on Labour.
- (b) Explain the causes for labour absenteeism.

- 3** Give a critical review of wage policy in India.

OR

- (a) Explain the concept of minimum wage, fair wage and living wage.
- (b) Discuss the factors responsible for wage differentials in India.

- 4** Explain in detail the models of workers' participation in management.

OR

Discuss the meaning, nature and effects of collective bargaining.

- 5**
- (a) Select the proper options : (M.C.Q.)
 - (1) In labour market, which of the following factors is considered ?
 - (A) Economic development
 - (B) Removal of inequality
 - (C) Productivity
 - (D) All of the above.
 - (2) _____ is not the characteristic of labour.
 - (A) Can be stored
 - (B) Less dynamism
 - (C) Efficiency differential
 - (D) All of the above

- (3) _____ is responsible for the wage differential.
- (A) Efficiency differential
 - (B) Occupation from the viewpoint of social status.
 - (C) Prospects of future development.
 - (D) All of the above.
- (4) The Minimum Wage Act was passed in _____ in India.
- (A) 1948
 - (B) 1956
 - (C) 1975
 - (D) 1985
- (5) In _____, the Bonus Payment Act was passed in India.
- (A) 1980
 - (B) 1956
 - (C) 1965
 - (D) 1970
- (6) _____ is the objective of the wage policy.
- (A) Fair distribution of the means.
 - (B) Economic Stability
 - (C) Just distribution of the revenue
 - (D) All of the above
- (7) In which of the following year, the International Labour Organisation was established ?
- (A) 1890
 - (B) 1900
 - (C) 1919
 - (D) 1945
- (b) True or False :
- (1) Labour demand is not direct. It is indirect.
 - (2) In India, the first five years plan emphasised rationalisation.
 - (3) Labour economics is an idealistic and realistic science.
 - (4) Fair wage-rate is a structure of the wage-rates of different occupations.
 - (5) According to the capitalist thinkers, labour contribution is decreased in relation to the national economic growth.
 - (6) Main objective of the labour participation in the management is to gain social status.
 - (7) Workers, firm and government are the three main factors of the labour market.